

Ese de dóue ori in septemana:
Joi-a si Dominic'a.

Pretiuu de prenumeratiune:

pre anu întregu . . . 6 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
„ patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu întregu . . . 9 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopésca.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl., éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiuu publicatiuniloru se se anticipe.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu. eparchiei romane gr. or. aradane.

Despartirea bisericesca a comunelor mestecate romano — serbe din confiniulu militariu.

III. In comun'a Dolove,

un'a dintre cele mai impopulate dar si fórté bogata comuna, — potemu dice — din intréga provincia a bisericeii nóstre dreptmaritórie greco orientale; si de aceea atragemu atentiunea asupr'a acestei comune.

Dupa reportulu meritorialu, ce comissiunea delegatiunala ilu asternú Preasantiei Sale Dlui Episcopu alu nostru *Procopiu Ivacicovicu*, ca presiedintelui Delegatiunei congresuale romane, pertractarea comissiunale se tienú in 21. si 22. Septemvre vechiu a. c.

De basa complanarii se luà conscriptiunea poporatiunei facute inca in 28. Noemvre 1866. din carea s'a constatat numerulu sufleteloru de ambele natiunalitati si anume:

a) serbi 4013
b) romani 1555

de totu dara 5568 suflete.

Averea acestei comune bisericesci romane serbe, consta din urmatoriele:

I. miscatórie:

1. Capitalulu bisericeii elocatu in cas'a de pastrare cu interesele indatinate, bani imprumutati privatiloru cu obligatiuni bine asecurate, apoi bani disponibili numerari — in suma totala de 53, 257 fl. 55 cr. dí: „Cinci dieci si trei de mii, duóe sute cinci dieci si siepte florini si cinci dieci si cinci cruceri val. aust.“

2. Materialulu de ziditu in cantitate de 400,000, (patru sute de mii) tegle arse; apoi 4000 (patru mii) meti de varu stinsu. —

3. Recuizitele din bisericu si scóla, cum sunt ornamentele preotiesci, prapori etc. etc.

II. nemiscatórie:

1. Una bisericu nóua.
2. Una bisericu vechia.
3. Edificiulu celu nou de scóla cu unu etagiu (aredicatura.)
4. Altu edificiu de scóla mai vechiu.
5. Trei sessiuni de pamentu parochialu à 34 jugere complete.
6. Trei sute de jugere de pamentu ce le cese comun'a politica comunei miste bisericesci in proprietatea acesteia.
7. Dóue cimiterie.
8. Unu fundu bisericescu — pamentu golu intravilanu.

Aci credemu a fi indreptatiti se ni exprimemu parerea de reu, cà onorabil'a comisiune delegatiunala, nu scimu din ce cauza, a intrelasatu a aretá si valórea de estimatiune a realitatiloru espuse.

Totusi trebue se recunóscemu, cà acésta avere bisericesca intr'o singura comuna, ne-a suprinsu, cu atátu mai

vertosu, càci nu cunóscemu in intrég'a diecesa a *Caransebesiului*, nici in a *Aradului*, ma cum credemu a nu ne insielá. cà nici in diecesele serbe a *Versietiuului* si a *Temisiorii* se se gasésca o asemenea comuna constatatória din 5568 suflete, carea se posiéda astfelu de avere frumósa.

De aci apoi potemu deduce: cà ce buna, corecta, esacta si fericitória a fostu pentru crestini nostri administratiunea publica in confiniulu militariu; care in timpulu mai recinte se desfiintá si provincialisá.

Aeolo autoritatile politice, adeca antistiile comunali, precum aretaramu mai susu in punctulu 6.) de buna voia si pentru scopu sublimu cesera comunelor bisericesci sute de jugere de pamentu: pana la noi in tíera cu autorizarea solgabiraelor denéga comunelor nóstre bisericesci veri ce sucursu necesariu in trebile economice bisericesci.

Dovedi despre acést'a avemu destule a mana, si dintre multe câte amu fi in stare se le insirám, ne marginimu deocamdata numai la acea impregiurare dorerósa a atinge: cum organele politice la noi, — anume antisti'a comunala din *Egrisiu* comitatulu *Torontalului* protopresviteratulu *Banatu-Comlosiului* s'a incumetatu, a se ingerá in afacerile bisericesci si ocupandu sesiunea parochiala a dispune esarendarea ei in favorulu si pentru scopurile comunei politice!

Destulu cà din acestu actu ne-am potutu convinge invederatu: cum autoritatile politice din confiniulu militariu ajutorau si contribuiau materialmente la prosperarea bisericeii nóstre ortodosse, — pana candu ceste lalte autoritati politice din contra ne impedece intru ameliorarea starii materiali.

Dar se trecemu la *impacatiunea*, efectuita in urmatoriu modu:

1. Serbii ca majoritate precumpenitória remanu in posesiunea ambelor edificie bisericesci, a edificiuului vechiu scolariu, a dóua sesiuni parochiale 225 jugere de pamentu si din capitalu 38257 fl. 55 cr v. a.

2. Romanii au se primésca de la serbi: Edificiulu celu nou de scóla cu unu etagiu cu totu realulu si a patr'a parte a recuiziteloru; din pamentu 75 de jugere; din capitalu 15,000 fl., un'a sesiune parochiala: a patra parte din materialulu de ziditu; dóue campane si o parte din ornamente.

Tóte aceste obiecte romanii le vor primí in posesiunea lor, indata ce se vor organisá ca comuna bisericesca romana de sine statatória, adeca dupa ce conformu despusetiuniloru statutulu organicu alu bisericeii nóstre, se vor intruní si constitui in sinodu. comitetu si epitropia parochiala; alegendu-si preotu si invetiatoriu romanu si devenindu apoi in fapta despartiti de catra Ierarchi'a serba si incorporati celei natiunale romane. —

In fine ambele cimiterie si in viitoriu se vor folosi in comunu de ambele parti.

(Va urmá.)

Despre Dumnedieu unulu adeveratu.

(Cuventare bisericéscă de Constantin Popoviciu, parocu si asesore consist.)

„Credu într'unulu Ddieu Tatalu, atotitoriulu, facatoriulu ceriului si alu pamentului, vediutelu tuturoru si a nevediteloru.“

Omulu dupa ce si-a parasitu léganulu si a venitu la cunoscinti'a de sine insusi, cugeta si se intréba, cà de unde este, cine l'a ziditu, in cine si prin cine vietuesce elu? — Cugetandu astfelu, si privindu elu totodata la puterile sale cele slabe, ajunge in urma a recunósce, cà elu singuru nu s'au pututu zidi pre sine, asisderea nici altu omu nu l'a pututu zidi, pentra cà fie-carele omu, mai multu au mai putienu este slabu si supusu stricatiunei si retacirei, — prin urmare trebuie se recunósca omulu cà este o fiintia atotputernica si nezidita, care l'au ziditu pre densulu. — Acésta fiintia se numesce Ddieu. Asia vine omulu la cunoscinti'a lui Ddieu, mai anteu

a) Prin privirea la sine insusi,

b) Prin privirea la lume, cà déca vede omulu in lumea acést'a lucruri atátu de frumóse si de maretie, cari tóte sunt in cea mai frumósa, mai buna si mai minunata ordine, apoi este silitu se cunósca, cà numai o fiintia atotpotinta si atotintielépta au pututu se le face si se lepuna in ordinea acést'a. — Acésta fiintia o numimu Ddieu, si omulu vine la cunoscinti'a de Dumnedieu prin privire la lucrurile lumii acesteia.

c) Omulu vine la cunoscinti'a de Dumnedieu si prin puterea cugetului seu, si adeca: Noi ómenii de multe ori ne incredintiám, cà déca facemu bine septimu o placere in inim'a nóstra, éra déca alunecandune facemu ceva reu atunci sentimu o neplacere, o monstrare in inim'a nóstra. — Acea putere a inimei nóstre care ne lauda, candu facemu bine, si ne dogénesce candu facemu reu, se numesce cugetu, consciintia. — Deci cugetulu laudandu-ne séu mustrandu-ne dupa cum facemu bine ori reu, ne da de cunoscutu, cumca celu ce l'au pusu in noi este unu judecatoriu a tóte sciutori, prea santu si prea dreptu, carele ni va respláti dupa fáptele nóstre, — si acelu judecatoriu se numesce Dumnedieu; asia dara noi venimu la cunoscinti'a lui Dumnedieu si prin puterea cugetului séu a consciintiei nóstre.

d) Mai departe ne incredintiám noi, cumca este Ddieu, din dorinti'a nóstra catra unu bunu, mai naltu de cum este lumea acést'a; càci cine dintre noi n'a vediutu anca de acei ómeni in lumea acést'a, cari de tóte au in prisosu, si totusi de la unu timpu ii cuprinde óre-care desgustare de lumea acést'a si dorescu unu bunu mai naltu netrecatoriu. — Asia Solomonu, regele Israilteniloru, avendu de tóte bunetatile lumii acesteia, totusi au strigatu: „Desiertatiunea desiertatiuniloru, tóte sunt desiertatiune.“ — Acésta dorintia a inimei nóstre este deci de buna séma in noi: inse cine póte s'o implinésca, déca nu o fiintia, care este mai pre susu de lumea ast'a pamentéscă. O fiintia ca aceea este o fiintia atotu inalta, si deapururea vietuitória, si pre acésta fiintia o numimu noi Dumnedieu.

Cumca Dumnedieu este, ne convingemu asia-dara din urmatóriele: 1. Din privire la noi insine; 2 din privire la lume, la frumési'a si la ordinea lucruriloru din lumea acést'a; 3. din puterea cugetului nostru, a consciintiei nóstre care ni da de cunoscutu, cumca trebuie se fie unu judecatoriu prea-dreptu, si a 4. din nisiinti'a nóstra catra unu bunu mai naltu de cum este vietí'a ast'a pamentéscă.

Cumca Dumnedieu este, acést'a au sciutu ómenii dela inceputulu lumii, de acést'a s'au bucuratu si se bucura cei buni, si au tremuratu si tremura cei cufundati in foradelegi.

Biseric'a nóstra marturisesce credinti'a într'unu Dumnedieu, in urmatoriulu chipu: „Credu într'unulu Dumnedieu, Tatalu atotitoriulu, facatoriulu ceriului si alu pamentului, vediutelu tuturoru si a nevediteloru.“

Scriptologi'a.

Scriptologi'a este invetiarea scrierii si legerei (cetirei) deodata. In timpul de mai nainte se invetiá cetirea mai antaiu prin multe greutati, si numai dupa aceea, peste ani, scrierea. Multi prunci nici puteau ajunge, pana intr'acolo, se li se propuna si scrierea. Astadi se invetiá mai antaiu scrierea, apoi cetirea, ori amendoué deódata.

Pentru ca invetiatoriul se scia aretá desvoltarea sunetelu (literelu), are se judece bine elu singuru, se se pregátésca de dupa metodul propusu si urmaritu in vre-o carte de metodu, fia aceea cartea, despre care tractaramu in nrui trecuti, fia a dlui J. Popescu incependu dela pag. 79., fia a dlui Z. Boiu, ori a altora in ramulu metodului scrise si edate. — Din una cetire a cartilor scolastice, precum si a vreunei carti de metodu, se nu cu-

gete invetiatoriul, cà va puté tóte câte cetite tiené in minte, ci de multeori le va ceti, combiná, si invetiá. Elu, — dupa cetirea cartii, — va combiná cele ce are se propuna pe fiacare di, tóte si le va impartí in lectiuni. Cartea lui Stefanu Popu impartita in lectiuni cu unu metodu precisu, bine lamuritiu, li va aratá calea in tóta privinti'a. Invetiatoriul, care va stá numai de marturia in scóla, si nu va sci stérni atentiunea in prunci la obiectele propunende prin intitiune in tóta dí'a, prin intrebari si respunsuri, acel'a nu va sci desteptá facultatea *cugetarii* si a *vorbirei* in ei. — In anul antaiu va semtí póte invetiatoriul o greutate, dara de aci incolo metodul propunerii li va deveni totu mai usioru. — Se cere, ca toti pruncii incepetori de invetiatu se fia de facia, ca se nu fia constrinsu de nou pentru unu doi a incepe invetiarea.

Dupa ce dara invetiatoriul a pregatitu pruncii, prin *intuitiune* la uneltele necesarie de scrisu, dupa ce prin vorbire treptatu, ii-a desteptatu spre cele de invetiatu la scriere si la felu de linii trase, facandu-le si ei, va trece la desvoltarea sunetelu in cuvinte, si diceri. — Metodul se urméza dupa carte. — Invetiatoriul nu va ingramadí obiectele de invetiatu cu incepetorii, ci mai bine: *pučinu si bine, de câtu mai multu si reu*. Deci innainte de a incepe in a dou'a, a trei'a s. a. lectiune a invetiá mai departe desvoltarea urmatoriulu sunetu, totu déuna va repeti, — nu odata, — ci mai de multeori, sunetele, (literele) invetiate, se nu le uite pruncii.

Asia pentru desvoltarea sunetului *i* (intregu) va aduce invetiatoriul câteva cuvinte de prunci pricepute, in cari se afla sunetul *i*, precum: *inu* (plant'a), *mi* (ad. mi-e, mi-este) frigu, *i* (i-este) frigu (lui, ei), *ni*, *nini* (candu aretámu ceva), *ni* (ni-este) bine, *vi* (vi-este) finu, *hi*, *híhi* (la risu), *i* (*hi*) candu strigámu cailor se mérga (lat. i dela verb. *eo*), *linu*, *vinu*, *spínu*, *picu*, *finu*, *micu*, *spicu*, *nímíc*, bine vine, *din*, *pipirigu*, *mítíticu*, *inelu*, *iníma*. — Va face, ca si pruncii se mai dica unele din cele audite si se nimerésca sunetul *i*; é' déca n'ar nimeri, va intrebá pe prunci d. e. cu ce sorbescu ei laptele din blidu? vor respunde: cu *lingur'a*, in care silaba se aude sunetul *i*? — pentra ce se imbraca omul iérn'a cu cogiocu? — pentra frigu, aude-se sunetul *i*? si in care silaba? — ce capetámu din porcu? unul va dice *osóre*, carne, altul *carnati*, al troile *clisa*, *slenina*, *sleina* (*seuleina*) s. a. pana vor aflá sunetul *i*.

Dupa asta desvoltare 'lu va scrie pe tabla, tóte trasurile facandu-le dupa metodu, face apoi pre prunci se-lu scrie si ei cu degetul pe lavitia (banca), in aeru de dupa invetiatoriul, apoi pe tablet'a, tabel'a, (tablit'i'a) loru, *totu de dupa tactulu* invetiatoriulu. — Aréta apoi inv. si face se afle si pruncii pe *i* tiparitu intre literele miscatórie, la tablele de parete, si in abecedariul aflatoriulu la unii prunci mai innaintati. — Apoi 'lu scriu pruncii pe tablele loru in scóla si pe acasa (neavendu unii prunci inca tablele, 'lu scriu cu degetul pe scamnia, in aeru, acasa cu unu batuti in pulbere). — Pentru deprindere va spune inv. se rostésca s pe acasa cuvinte audite in scóla cu sunetul *i* intregu pronunsiatu.

La desvoltarea sunetului *u*, (intregu) aduce invetiatoriulu cu graiu cuvinte cu acestu sunetu, si dupa unele spuse, face si pre prunci se afle si ei, in câtu potu. — pr. *unu*, *nu*, cum face vac'a? *mu*, *nunu*, *punu*, *spunu*, *ducu*, *fugu*, *sugu*, *mucu*, *muru*, (parete) *suru*, *juru*, *nu furu*, *cu*, *cum*, *cucu*, *nucu*, *lucru*, *bunu*.

Inv. va aretá dupa metodu scrierea lui *u*, va spune distingerea între *i* si *u*, pruncii inca 'lu scriu, invetiatoriul va aretá si va face pe prunci se afle si ei pe *u* tiparitu între literele miscatórie, pe tablele de parete, si in carte. Se pofiesce ca aceste litere pentru prunci la inceputu se fia câtu de mari facute, ca se li se dedeie ochii. Se cere si aceea, ca antai'a tabla parietaria, la cuvinte se n'aiba adaugatu pe *u* de diumetate, ori *pučinu*, ori nici câtu respansu, asia nice pre *i* de aceste feluri. Numai in tablele urmátorie potu urmá aceste. — Pruncii se deprindu intru scrierea lui *u* in scóla si pe acasa facandu 'lu mai de multeori, dara scriu pe *i*. Dupa aceste se vor essercitá a aflá cuvinte (dintre cele de susu) cu *u* si a le spune de a rostul. — Inv. pe calea intuitiunei va vorbí despre cuventul d. e. *nucu*, *cucu*.

Voindu a aretá desvoltarea sunetului: *n*, invetiatoriul va aduce, cuvinte in cari se afla *n*, dara cu *i* si *u* intregi, pr. *inu*, *ni*, *unu*, *nu*, *nunu*, *nucu*, — *finu*, *vinu*, (candu?) *spínu*, *linu*, *bine*, — *punu*, *spunu*, *tunu*, *sunu*, *prunu*, *pruncu*, *alunu*. Va spune unele diceri cu unele de aceste cuvinte. Va aretá scrierea lui *n*, pruncii inca 'lu scriu pe tablete, pe lavitie, in aeru, cu degetul, câte unu la tabl'a mare ca cret'a. Inv. 'lu va aratá, si pruncii 'lu afla in tipariu, va face inv. asemenare între *n* scrisu si cel tiparitu, va face distingere între *n* si *u*.

Acum'a va trece inv. la cetirea cu: *i*, *u*, *n*, a etandu-le modrul cetirei: *i-n*, *n-i*, *ni-ni*, *u-n*, *n-u*, *nun*. Pruncii vor scrie aceste in tipu de deprindere in scóla si acasa, si le aducu scrise:

in, ni, nini, un, nu, nun. Inv. va îndreptă smintele si va întrebă din ce se mai face camesi'a? din *in'*, candu dicemu: *ni, nini, un', nu*, cine se dice *nun*?

Inv. va pronunціa sunetul *n* intru cötire cu sunetul seu mutu, *'n*, nu *en*; asia si urmatoriele consonante.

La desvoltarea sunetului *m*, inv. insira cuvinte cu acestu sunetu, întrebându, cum face *vac'a: mú, cum? mi multu* (ad. *mi-e, mi-este*) *multu, miru* (*mirare*) *mucu* (*la lumina*), *muru, mure, mare, lume, nime, mine* (pre *mine*), *moru, domnu, somnu, lemnu, gemu, ghiemu, umedu*. Va face diceri cu de aceste cuvinte. Va arătă scrierea lui *m*, asemenarea si distingerea de *n*, pruncii inca 'lu scriu, 'lu aréta in tipariu, apoi cetescu cu elu punendu 'lu candu nainte de *i, u*, candu in urma, repetiescu cetirea si cu *n*. Va întrebă ce e aceea si cum se numesce, candu *vér'a* e sóre ferbinte si ne punemu sub pomu, arbore? e *umbra*, aici inca va desvoltá sunetul *m*. Inv. mai scrie pe *m*, pruncii 'lu scriu de multeori, apoi pe *i, u, n*, dupa aceea vor scrie cuvinte pr. *mu, mi*, mai de multeori, scriu si pe cele dela *n*: *in, ni, nini, un, nu, nun*, avendu ei bucuria cá sciu atât'a scrie.

La desvoltarea sunetului *r* va aduce inv. din rostu cuvinte cu acestu sunetu pr. *iru* (flastru), *muru, suru, paru, raru, varu, caru, racu, moru, doru, rodu, loru, nu furu, juru, cornu, gura, ruga, cure, vere, carne, arma, mare, ara, erá, arama, arde, rasu, rosu*. Cum face canele? *hr*, cum face ciór'a? *cr, cr*, aude-se sunetul *r*? mai face diceri cu unele dintre cuvintele celelalte insirate si intréba despre sunetul *r*.

Inv. aréta scrierea lui *r*, si observéza de sunt atenti pruncii, ei inca 'lu scriu, aréta inv. pre *r* tiparitu, pruncii 'lu afla, cetescu cu *r* scrisu si tiparitu cu ajutoriulu lui *i, u*, scriu mai de multeori, pe *r* pana 'lu sciu bine formá, apoi inv. ii intréba si îndrepta a scrie cuvinte statatórie din: *m n r* cu *i, u, e*, scriu in scóla si pe a casa mai de multeori *ir, mur, murmur* scriu apoi si de acele, ce invetiara la *n* pr. *ni, nini, nu, un, nun, mi, mu*.

Inv. va spune ce e *muru, murmuru, iru*, candu dicemu *miru* (ad. *me miru*) s. a. Dara despre *u* finalu nu vorbesce inca inv. si 'lu considera pentru incepetori pana aci de ne'trebuințiabilu in scriere, fiindu cá nici se aude intru pronunціare; nu trebuie pruncii de locu la inceputu se se ingreune cu alte feliuri de *u* i de cátu numai cu cei cu sunetu întregu; candu va observá invetiatoriul mai tardiu, cá pruncii au mai fundata cunoșcintia despre sunete, va aréta si alte feliurimi de *i, u*.

Pentru desvoltarea sunetului *v* inv. aduce cuvinte de a rostu pr. *vi* (*vi-este*) *vinu, vine, venimu veninu, vedemu, vrú, voi, vreme, (timpu) verme, vama, vadra, volbure, vorbescu*. Inv. vorbesce in diceri cu unele si altele din ele, si face si pre prunci se faca si ei diceri îndreptându-i prin întrebări, pana vor scí, d. e. va dice omul bé apa, ce mai bé? *vinu*. s. a.

Inv. scrie pe *v*, pruncii facu asemone si scriu pe *v* mai de multeori, pana 'lu nimorescu bine, inv. aréta si pruncii afla pe *v* si in tipariu, facu asemenare intre elu si cel scrisu, inv. ii manuduce la cetirea lui *v* cu *i, u* precum in scrisu asia si in tipariu. Invetiatoriul mai scrie pe *v*, pruncii asiderea, inv. îndrepta pruncii a aflá si a scrie cuvinte cu *v* pr. *vin, vru, vrum* (*vruramu, am fi voitu*) aceste sunt destule cu *v*, pruncii le scriu mai de multeori in scóla si pe acasa si se dedau a spune câteva diceri cu ele, pr. *tatal meu bé vinu*, dara nu multu, eu *vinu* din scóla, *mam'a vrú* face pane, noi *vrumu* merge la biserica, apoi se deprindu a scrie in scóla si pe acasa si cele ce scrisera la *n, m, v* pentru nentrerupta deprindere se nu le seuite.

Voindu inv. a aréta desvoltarea sunetului *c*, aduce nainte cuvinte pr. *ieu* (*péna de crepatu lemne*) cu, *cum, cucu, nucu, micu, macu, mucu, cum, (curgu), cure, cá, caru, care, carne, cocoru, cocosiu* face: *cococo, cornu, curte, cracu, creta, cruce, acru*.

Inv. aréta scrierea lui *c* (spunendu la formarea fiacarei litere tóte menuntisiele trasurelor, facendu asemenare ori distingere între trasuri si litere); pruncii inca scriu pe *c* mai de multeori, apoi cetescu cu elu pe *i, u*, 'lu cauta si 'lu afla in tipariu, cetescu cu elu folosindu mai antaiu pe *c* dintre literele miscatórie, cetescu apoi pe tablele de parete, dupa aceea in abecedariu. Inv. mai aréta scrierea lui *c*, pruncii 'lu mai scriu, apoi combina cu cele invetiate mai de susu si scriu: *ic, cu, cum, cuc, nuc, mic, muc*, in scóla si pe acasa, dedandu-se din gura a spune si unele diceri cu ele, luandu si din cuvintele de mai susu invetiate si scrise pr. *unu nucu micu, cu unu nunu, nunu micu*. Aceste le potu si scrie, dara fara u finalu. Mai scriu: *ni, nini, nu, mu, mur, murmur, ir, mir, vin, vru, vrum*. Eca cá pruncul ajungendu la *c*, scie totu multa scrie, si face diceri de a rostu.

Candu inv. invétia desvoltarea sunetului *e*, aduce cuvinte pr. *no* (pre noi) *nene, mere, mure, cure, vere, mine*, (pre mine) *vine, nime, nimene, verme, vreme*, mielul face: *mee*, au atragere

la invetiare. Mai face diceri cu unele din aceste cuvinte, pr. *mere* bune, *mere dulci, mere acre, unu verme micu, me vede unu nunu, este vreme, s. a.*

Inv. scrie pe *e*, pruncii 'lu scriu de cateva ori, inv. aréta in tipariu pe *e*, pruncii inca 'lu cauta si 'lu afla. Inv. cu ajutoriul literelor miscátore: *i, u, n, m, r, v, c*, face si ajutóra se cetésca pruncii, cetescu pe tabl'a de parete, in carte, cetescu cu aceste litere scrise, si in multe tipuri prir invetiatoriul situat apoi cetescu precum si ei singuri le punu in ordine, si éca asia se desvólta pruncii in scóla.

Apoi in tipu de deprindere scriu pruncii in scóla si pre acasa cuvinte ca cele de sus, pr. *nene, mere, mur, mure vin, vine, venim*, s. a. se dedau a face diceri spunendu-le de a rostu.

Pentru sunetul *o* va aduce cuvinte in cari se afla *o*, si se va nesuí inv. a aflá de acele in cátu se póte cari stau numai din *o* si literele precedane, numai prin exceptiune de acele cuvinte in cari se afla sunete inca ne'vetiate ad. de cari vor urmá mai tardiu. Totu mai folositoriu e, déca pruncii audu totu numai sunete invetiate fiindu cá audiul si mintea loru e pregatita numai pentru acelea, pr. *omu, no, noru, moru, cocu, cornu, vor, loru*, cine face: *cococo*? prin exceptiune póte aduce si: *pomu, domnu, somnu, porcu*; face diceri, vorbindu pruncilor despre ele, si întrebându-i: din câte cuvinte stá cutare dicere pronunціata? cutare cuventu din ce sunete (litere) stá?

Inv. aréta scrierea lui *o*, pruncii inca 'lu scriu, 'lu aréta inv. in tipariu, pruncii 'lu afla de locu, cetescu cu elu in combinatiune cu sunantele invetiate in tipariu si scrisu. Ei scriu pe *o* mai de multeori, scriu cuvinte statatorie din sunetul *o*, ca cele de sus si din graiu facu diceri cu ele, mai scriu din cuvintele invetiate ce stau din sunetele precedane, totu mai tare accrescandu-li cunoșcintia la întrebuintiarea acelor sunete.

La invetiarea lui *a* va aduce cuvinte, in cari se afla acestu sunetu, pr. *na, nan'a, mam'a, acu, c'a, cam, caru, care, racu, macu, varu, raru, arm'a, mare, vac'a, nor'a acru, macru, vam'a, ran'a, rar'a*. Va spune diceri cu unele din ele, va cere, se spuna si pruncii, nesciindu ei, ii va introduce se afle unele altele.

Inv. aréta scrierea lui *a*, pruncii inca 'lu scriu, si 'lu scriu mai de multeori, inv. 'lu aréta in tipariu, pruncii 'lu afla, inv. ii manuduce a ceti cu *a*, dara despre apostroful la *a* nu li vorbesce inca, pana nu ajunge la sunetele lui *a* intunecate (*â, â*) ei dara vor scrie si vor ceti totu *a* curatu in cuvinte, pr. *na, nana, mama, vaca*, s. a. In tipu de deprindere vor scrie in scóla si pe acasa cuvinte cu *a* si vor mai repeti scriindu si din cuvintele statatorie din sunetele pana aici invetiate.

(Va urmá.)

Invetiatoriulu in raportu cu parintii copiiloru.

Succesulu invetiatoriulu in scóla, liniscea sa, binele seu, depindu in mare parte din relatiunile sale catra parintii copiiloru. Nu trebuie dar se negléga invetiatoriulu stabilirea bunelor reporturi, relatiuni, catra parinti, cari relatiuni pre de o parte se-i fie lui insu-si placute, éra pe de alt'a, se-lu ajute cu eficacitate in esecutarea misiunii sale. Elu este, din contra, detoriu se se silésca a dobendi increderea parintiloru, chiaru cu sacrificiulu seu, dar fara a cede ceva din dreptulu seu. Spre a ajunge la acestu rezultatu, i va fi de ajunsu, a se aréta baietiloru totu-de-un'a afabilu, sinceru si desinteresatu; astu-feliu se fie si catra parinti; elu se va redicá fórté in stim'a loru, dandu probe de cea mai stricta imparțialitate, de cea mai perfecta ordine, de unu devotamentu absolutu catra tinerimea ce-i este conredinta.

Déca vreodata se va vedé in necesitatea de a introduce ceva mesuri disciplinare straordinari, atunci invetiatoriulu va incunoscentia pre parintii copiiloru, invitandu-i a i dá ajutoriulu loru spre a corige cutare sminta a copilului. Astu-felu, pre de o parte va pune si educatiunea domestica in armonia cu cea scolara, éra pe de alt'a isi va asecurá si buna-voienti'a parintiloru.

Unu invetiatoriu.

Cum se se intemple rugatiunea in scóla?

Déca amu avé mai multa credintia, rugatiunea nóstra ar fi mai bine primita, déca am avé mai multa amóre catra Cristosu, rugatiunea nóstra ar fi mai eficace.

Acel'a care se róga astfelu, va fi ascultatu. In scólele nóstre, rugatiunea se face numai din buze, intr'unu modu mecanicu si fara nici o demnitate. Invetiatoriulu se fie cu bagare de séma ca copiii in rugatiune se nu comita vro-o eróre. Nu este de ajunsu pentru densii, a recitá mecanicescu demanéti'a si sér'a câte-va rugatiuni, unele spre a incepe clas'a, si altele spre a o terminá, nu, ci rugatiunea se proceda din inim'a si din sufletulu copiiloru;

ca asia rugatiunea se fie spre naltierea spiritului si spre nobilitarea inimii. Unii copii cercetaza scola cate cinci, siese ani, si candu o parasescu, nu sciu anca a se ruga. Cum s'ar pute ore delaturá acestu reu? Asia ca invetiatoriulu trebuie se fie mai energetic, mai seriosu in acesta privintia; trebuie se dovedesca mai antaiu ca elu insu-si scia a se ruga cu pietate sincera; ca este adancu petrunsu de puterea rugatiunii, si se observe apoi si urmatóriele regule:

Se grigesca ca in timpul rugatiunii se fie o linisce perfecta in scola: se nu se dica intr'unu modu mechanicu si cu o voce strigatória si monotona; invetiatoriulu trebuie se-i convinga in acelu momentu de inportanti'a si de santi'a faptului, si se pronuncie rugatiunea cu gravitate si cu manile la pieptu;

In fine invetiatoriulu va alege astfelu de invetiacei a dice rugatiunea, cari se distingu mai multu prin o buna purtare, desclinitu in fiecare di acelu invetiacele se incepa rugatiunea, carele in di'a aceea s'a portatu mai bine: spre a se constata astfelu in fati'a tuturoru scolariloru cumca cei ce sunt mai buni in portare, aceia sunt cei mai vrednici de a vorbi cu Dumnediei.

VARIETATI.

= *Necrologu.* Cu dorere vinu a vi face cunoscutu, cumca unu barbatu zelosu, unu nationalistu iubitoriu de progresu, unulu ce de trei diecenie a lucratu neobositu pentru biserica si cultura, in 5. oct. v. a. c. in etate de 60 de ani, dupa unu morbu forte scurtu, a repausatu in Domnulu. Acestu barbatu este Pavelu Ungurenu paroculu din Slatin'a (protopr. Ineului) la care in 7 a lunei c. s'au adunatu preotii si invetiatorii din juru, in numeru frumosu, si dimpreuna cu poporeni si i-dedera tributulu de recunoscintia. Acestia dupa tinerea parastasului pentru repausatulu, se adunara la sicriulu lui, pe mani preotiesci fuse dusu la biserica. Aici unu preotu, prin o cuventare bine nimerita, in care accentua caracterulu si puterea preutiésca, i ceru remasu bunu dela toti. In cimenteriu fu asediatu langa soci'a sa, carea nu de multu a repausatu, si cu care a petrecutu vietia liniscita pana in fine. Remasera in doliu fratele repausatului, preotulu din Monésa Teodoru, nepotii si toti cunoscutii, Elu s'a inmormentatu, dar suvenirea remane in inim'a nostra nestersa. Fie-i tierin'a usior'a si memori'a binecuventata!

Unu preotu din cei de facia.

= „*Patri'a*“, cea din Pest'a, gazet'a consortiului, a repausatu.

= *Pentru gimnasiulu romanu din Bradu*, pana acum'a au incursu preste totu la 2300 fl. („*Albin'a*“)

= *Mai nou pentru instructiunea si educatiunea publica din Romani'a.* Audimu ca ministeriulu se ocupa de unu proiectu de lege, prin care indeplinesce tote lacunele si suprime tote despusetiunile vitióse din legea instructiunei, astu-feliu ca instructiunea si educatiunea publica din Romani'a, se nu mai fie o specula spurcata a strainiloru. („*Auror'a Craiovei.*“)

1-3

CONCURSU.

Langa veteranulu parochu Josifu Popoviciu din opidulu *Petrisiu*, — cottulu Aradu si Protopresv. Totvaradiei, — se poftesce unu capelanu, pe langa emolumentele: $\frac{1}{4}$. sessiune de pamentu estravilanu, stola indatinata si birulu dela 60 de case.

Doritorii de a ocupa acestu postu sunt avisati a-si tramine recusele, instruate conformu Statutulu organicu, pana in 24. Octovre v. a. c. contra Dlu protopresv. Josifu Belesiu in Totvaradia.

Petrisiu 6. Octovre, 1872.

Comitetulu parochialu. In contielegere cu Dlu protopopu:

Josifu Belesiu m. p.

Edictu.

Ilie Sanzeiana nascutu din Siclou, carele nainte de acesta cu 14. ani, si 'a parasitu pe legiuit'a sa sotia Oana Sucigana din Chitighazu fara a se sci ca unde se afla seu ca ore mai traiesce; — prin acést'a e provocatu, ca in terminu de unu anu si o diua dela publicarea acestui edictu intru acesta foie, se se presentedie naintea scaunului protopopescu alu Chisineului caici la din contra, caus'a divortiala redicata de catra amintit'a sa sotia, si in absentia lui, se va decide in sensulu canóneloru santei nóstre bisereci.

Chitighazu (Kétegyháza) in 4. Octomvrie 1872.

Scaunulu protopopescu alu Chisineului:

Petru Chirilescu

protopresviteru.

3-3

CONCURSU.

In urmarea inaltei ordinatiuni consistoriale din 24: Augustu a. c. Nr 1166. B. prin acést'a se escrie Concursu pentru parochi'a remasa veduva de dupa reposatulu preotu Moisa Gradinariu din Seceanu.

Emolumintele anuali ale acestei parochii sunt: 30 jugere de pamentu, stol'a dela 200 de casi, si 50 chible de grâu incassabili.

Doritorii de a ocupa acést'a parochie sunt avisati a substerne recursorile lor, prevediute cu testimoniu despre 8 clase gimnasiale absolute si cu testimoniu de cualificatiune, si adresande catra sinodulu parochialu, pana in 26. Octovre a. c. districtualulu D. protopresviteru a Temesiorii Meletiu Dregheciu; avendu apoi alegerea a se tiené in 29 septembrie a. c. Seceanu in 19 Septemvre 1872.

Comitetulu parochialu cu scirea si invoirea mea:

3-3

Mel. Dregheciu m. p.

Pot. Timis.

CONCURSU

Langa parochulu Atanasie Popoviciu din Berechiiu, Comit. Aradului protopresbit: Chisineului, se poftesce unu Capelanu cu dotatiune anuala: biru cate o vica de cucuruzu, si stolele indatinata dela 76. de case, — pamentu aratoriu estravilanu de 5. sinice de semanatura, si in proportiune compeintia de fenatie mestecata cu smida.

Voitorii de a ocupa acestu postu de Capelanu, sunt avisati recusele lor instruite in sensulu Statulu Oroanicu, si adresate catra Comitetulu parochiale din Berechiiu, pana 1 Noemvre st. v. a. c. ale subterne la subscrisulu in Chitighazu (Kétegyháza)

Chitighazu 4. Octomvrie 1872.

Din incredintiarea Comitetulu parochiale:

3-3

Petru Chirilescu,

protopresviteru Chisineului.

CONCURSU.

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu din comun'a S.-Carandu, comitatulu Bihoru, protopresviteratulu Beliului. Emolumintele sunt: 44 fl. v. a. 6 chibele grâu, 6 cucuruzu, dela tota cas'a o portie de fenu, 6 holde de pamentu aratoriu, gradina pentru legumi, si 8 stangeni de lemne.

Doritorii de a ocupa acestu postu, — sunt avisati a-si trimitte recursorile cu documintele despre absolvarea preparandiei la inspectorulu sub scrisu in S.-Carandu pana in 23. octobre, v. era in 24. octobre v. se va tiené alegerea.

Comitetulu parochialu, in contielegere cu mine:

Josifu Marchisiu,

3-3

inspectoru cerc. de scóle.

CONCURSU.

Pentru vacant'a parochia *Aciutia*. — indiestrata cu emolumintele anuali: Casa parochiala cu gradina in marime de 2 jugere, 8 jugere pamentu aratoriu, biru dela 115 case, si stolele indatinata pena in 29. octobre a. c. candu se va tiené si alegerea.

Doritorii de a ocupa acesta parochia sunt avisati recursorile lor, prevediute conformu statutulu organicu, si adresate comitetulu parochialu a le trimitte dlui protopresviteru tractualu alu Halmagiulu Joanu Groza in Halmagiu.

Aciutiu, 18. septembrie 1872.

Comitetulu parochialu, cu scirea si invoirea mea:

Joanu Groza,

3-3

protop. Halmagiului.

CONCURSU.

In urmarea decisiunei consistoriale din Oradea-Mare de dto 14. Februar nr. 94. B. devenindu parochi'a din *Verasieni* vacanta (protopropiatulu Pamezeului) si la alegerea prima ne potundu se efectui alegerea tienuta si publicata in foi'a Albina — se escrie alegere noa pe 15. octobre. s. v. — pe langa emolumintele urmatórie: pamentu parochialu de 16 cubule, tota cas'a una di de lucru, stolele indatinata, si gradina parochiala de unu cubulu. —

Doritorii de a fi alesi, pe di'a sus pusa au de a se presentá — si in sensulu ordinatiunei ven. consistoriu oradanu de dto 8. Juniu nro 398. B. numai barbati de o calificatiune mai buna vor fi candidati. —

Verasieni, 26. septembrie 1872.

Comitetulu parochialu, in contielegere cu mine:

Elia Moga,

3-3

adm. protopopescu.